

BESLUT

2016-04-18

Dnr: 15/03392

SAKEN

Ring P1, 2015-12-09, inslag med ett lyssnarsamtal; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget kritiseras men frias. Granskningsnämnden anser att det brister i förhållande till kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Inslaget var ett lyssnarsamtal där en inringande lyssnare tog upp att inte samtliga partier i den svenska riksdagen var inbjudna till Nobelfesten. Under samtalet sades bland annat följande mellan lyssnaren och programledaren.

(Lyssnare) – Jag kan då konstatera att till Nobelfesten i år, där är inte samtliga partier representerade. (Programledare) – Nej, vi har inte Sverigedemokraterna där.
 (Lyssnare) – Nej, de är ju inte där. De, i alla fall så har ju, en 13, ungefär 13 procent av svenska folket röstat fram dem. Och enligt opinionsundersökningar är de ju uppe i 20 procent. (Programledare) – Mm. (Lyssnare) – Jag ska väl tillägga direkt för att inte bli missuppfattad att jag är medlem i ett annat politiskt parti men jag tycker det är, ur demokratisynpunkt så förstår inte jag hur, hur en, en grupp kan bli utfrysta i samhället.
 (Programledare) – Tycker du synd om dem? (Lyssnare) – Ja, på samma gång så tycker jag det är märkligt hur vi kan ha Vänsterpartiet som är kommunisterna från början och kommunisterna... (Programledare) – Men, men han, men samtidigt i dagens politik om vi pratar om alltså politik i dagsläget så är ju då vänsterpartiledaren den som har väldigt många förslag som syftar till ja, rättvisa och jämställdhet och så medans då det här partiet som du pratar om som inte får vara med på Nobelfesten, de har i stort sett som enda fråga att kasta ut invandrarna. Det är en viss skillnad ändå.
 (Lyssnare) – Ja, men det stämmer ju inte. Därför att om man ser i budgetförslagen så hade ju Sverigedemokraterna ett förslag att det skulle skickas mer pengar till UNHCR. Alltså för att hjälpa de verkligt utsatta flyktingarna. Det är ju de som sitter i läger i Libanon och andra grannländer där de har erbarmligt dåligt. De som tar sig till Sverige, det är ju de som har haft det rätt bra ställt i sitt gamla hemland. (Programledare) – Mm, och de kan ju bidra till att Sverige utvecklas och att vi får ett land som fortsätter, inte bara som bygger på nostalgiska föreställningar om ett Sverige som knappt finns längre. [---]

(Lyssnare) – Men, då om vi ska koppla in den verkligt humanitära aspekten. Då är ju det att vi behöver då skicka mera hjälp till de flyktingar som är i läger exempelvis i Libanon där det enligt, enligt de som har varit och besökt de här platserna, det är ju vidriga förhållanden. (Programledare) – Okej, visst, absolut, absolut men tror du verkligen på allvar att det här partiet du pratar om skulle vilja skicka betydande summor svenska medel till flyktingläger långt borta. Tror du verkligen på det?
 (Lyssnare) – De har ju i alla fall lagt ett budgetförslag i riksdagsarbetet som gick ut på det.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis att programledaren klart tog ställning mot Sverigedemokraterna (SD) samtidigt som han lovordade Vänsterpartiet. Det programledaren sa om SD var ren lögn och förtal. En programledare inom public service ska vara opartisk i sändning och inte ta ställning för eller mot ett visst parti. Förvisso ska programledaren komma med motfrågor för att balansera det som sägs av lyssnaren men i detta fall utnyttjade programledaren sin roll för att driva en egen politisk agenda.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

Ring P1 bygger på att lyssnarna i direktsändning kan ringa in och diskutera både högt och lågt med programledaren. Människor som i vanliga fall inte deltar i den offentliga debatten kan här komma till tals och framföra sina åsikter. För att driva samtalet framåt och förmå de inringande till att vässa sina argument har programledaren en viktig roll genom att försöka belysa det debatterade ämnet ur olika perspektiv, ge debatten liv samt komma med motargument. Inte sällan vill de inringande diskutera invandring, främlingsfientlighet och rasism i programmet. Ett ämne som således blir belyst ofta och genomgripande från olika vinklar.

Den aktuella programledaren är en profilerad programledare och lyssnarna är väl förtrogna med att hans språkbruk bitvis är provocerande liksom stundtals även hans bemötande.

Kravet på opartiskhet innebär att programledare inte får ta ställning i kontroversiella frågor. Bedömningen görs på olika sätt beroende på programmets karaktär. I *Ring P1* kan programledaren vara provokativ i syfte att driva samtalet framåt. Granskningsnämnden har tidigare godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och har beaktat att en programledares uppgift är att, genom ett kritiskt förhållningssätt, tydliggöra den inringandes eller intervjuades ståndpunkt.

Anmälarna vänder sig mot programledarens uttalanden gällande beskrivningen av SD:s politik. Programledarens uppgift är dock att framföra andra synvinklar och argument. I det här fallet beskrev han med egna ord anledningen till att SD:s partiledare inte var bjuden på Nobelfesten. Programledarens uttalande baserades på följande kommentar från Nobelstiftelsens vd i Svenska Dagbladet den 23 oktober 2015.

Partiets bakgrund i högerextremism och företrädarnas agerande i nuet visar på en bristande respekt för den grundläggande principen om att alla människor är lika i värde och rättigheter – oavsett hudfärg, härkomst och religion. Nobelstiftelsen väljer därför att inte bjuda in Sverigedemokraterna till årets Nobelfestligheter.

Det var således främst detta programledaren åsyftade och som var relevant i samtalet om varför SD:s partiledare inte var bjuden. Lyssnaren fick i direkt anslutning möjlighet att tala för, vad han menar är, SD:s generösa politik i andra frågor, bland annat vad gäller bistånd.

Lyssnaren framförde också ett påstående om att han på samma gång tyckte att det var märkligt att Vänsterpartiet, som han menade var ett kommunistiskt parti från början, hade bjudits in. Programledaren sa då att Vänsterpartiet i dagsläget la många förslag som syftar till jämställdhet och sedan länge lagt demokratiska förslag i olika politiska församlingar, medan SD inte stod för principen om alla människors lika värde. SR anser att programledarens förhållningssätt ligger i linje med uppgiften att balansera och driva på samtalet.

SR vill också framhålla att lyssnaren fick gott om utrymme att utveckla sina synpunkter. Av den totala samtalstiden hade lyssnaren ordet under den betydligt större delen av samtalet. Han fick dessutom hjälp att utveckla sina argument med hjälp av programledarens frågeställningar.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Det ingår inte i granskningsnämndens uppgifter att pröva frågor om förtal. En av anmälarnas kritik i detta avseende lämnas därför utan åtgärd.

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att *Ring P1* är ett återkommande och för publiken väl känt diskussionsprogram där programledarens roll är att ifrågasätta och polemisera med de inringande personerna. Av detta följer att det måste finnas utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av en inringande lyssnare. Även med beaktande av detta anser nämnden att programledarens uttalande om att vänsterpartiledaren är den som har väldigt många förslag som syftar till rättvisa och jämställdhet var värderande. Nämnden anser vidare att programledarens ifrågasättande uttalande om lyssnaren på allvar trodde att SD skulle vilja skicka stora summor svenska medel till flyktingläger långt borta var värderande och kunde framstå som ett ställningstagande. Uttalandena innebar enligt nämnden en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av den aktuella programformen och att uttalandena syftade till att argumentera mot lyssnarens resonemang och ifrågasättande av Nobelstiftelsens val att inte bjuda in samtliga riksdagspartier till Nobelfesten, anser nämnden dock att bristen inte medför att inslaget strider mot kravet på opartiskhet i denna del.

Nämnden kan inte finna att vad anmälarna i övrigt anfört medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Leif Hedman (skiljaktig), Nedjma Chaouche, Ulrika Hansson och Clas Barkman (skiljaktig) efter föredragning av Nathalie Eriksson.

Den skiljaktiga meningen framgår av s.5.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Nathalie Eriksson

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna Leif Hedman och Clas Barkman var skiljaktiga och ansåg att inslaget borde frias utan kritik enligt följande motivering.

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att *Ring P1* är ett återkommande och för publiken väl känt diskussionsprogram där programledarens roll är att ifrågasätta och polemisera med de inringande personerna. Av detta följer att det måste finnas utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av en inringande lyssnare. Nämnden anser inte att de uttalanden som gjordes av programledaren gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för den roll som programledaren i *Ring P1* har. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet i denna del.

Nämnden kan inte finna att vad anmälarna i övrigt anfört medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.